

ECA: Impact neclar al Instrumentului UE de sprijin pentru lucratorii si firmele afectate de criza

Instrumentul UE de sprijin pentru lucratorii si firmele afectate de criza (SURE) în statele membre, în valoare de 100 de miliarde de euro, a fost un raspuns prompt pentru atenuarea riscului de concedieri masive din cauza pandemiei de coronavirus, se arata într-un nou raport al Curtii de Conturi Europene (ECA).

Impactul SURE asupra mentinerii locurilor de munca nu poate fi însa evaluat cum trebuie din cauza modului în care Comisia Europeana a conceput acest instrument de tip nou si deoarece lipsesc date de buna calitate de la nivel national. Pentru a desprinde învataminte în vederea unor viitoare instrumente de criza, Comisia ar trebui sa desfasoare acum o evaluare completa a sprijinului acordat prin SURE. Acest demers va reprezenta totodata o buna ocazie de a vedea modul în care a fost redus la minimum riscul de frauda, dat fiind ca toate tarile care au utilizat SURE, cu exceptia uneia singure, au raportat nereguli si suspiciuni de frauda, conform ECA.

Pandemia de COVID-19 a pus în pericol milioane de locuri de munca din Europa. UE a reactionat rapid, introducând instrumentul SURE, care pune la dispozitie împrumuturi cu costuri mici si pe termen lung pentru tarile din blocul UE. Acestea pot utiliza banii respectivi pentru a crea scheme de mentinere a locurilor de munca, cum ar fi cele de reducere a timpului de munca, de suspendare temporara a contractului individual de munca si de subventii salariale, sau pentru a extinde astfel de scheme existente, precum si pentru masuri legate de sanatate. 19 tari au solicitat împrumuturi si au fost platiti deja aproape 92 de miliarde de euro. Împrumuturile acordate Italiei si Spaniei reprezinta mai mult de jumatate din aceasta suma.

"SURE a reflectat contextul de urgenta si a pus la dispozitie fonduri din partea UE în mod rapid si eficient pentru a atenua impactul pandemiei asupra lucratorilor si a firmelor. Cu toate acestea, nu este înca cunoscut impactul sau deplin pe teren. În pofida câtorva indicii cum ca instrumentul a avut succes, nu exista suficiente date solide pentru a evalua cât de multe locuri de munca au fost efectiv salvate", a declarat Iliana Ivanova, membra Curtii care a condus acest audit

Comisia a reusit sa transfere rapid catre statele membre fondurile din SURE, mai precis dupa sapte luni de la declararea pandemiei, adica mai rapid decât în cazul procedurilor standard de finantare. Totusi, în pofida anumitor indicii ca SURE a ajuns la milioane de lucratori în perioada cea mai grea a crizei, contributia sa la reducerea somajului nu poate fi evaluata pe deplin. Aceasta situatie se explica partial prin faptul ca impactul SURE nu poate fi decuplat de impactul schemelor de sprijin proprii ale statelor membre.

Regulile inovatoare stabilite de UE pentru SURE ofera statelor membre o libertate considerabila în a alege pe ce urmeaza sa fie cheltuiti banii. De asemenea, aceste reguli nu cer Comisiei sa evalueze daca sistemele nationale de control sunt suficient de robuste. Într-un astfel de context, auditorii subliniaza ca masurile de raspuns la criza, cum ar fi schemele de mentinere a locurilor de munca, sunt în general predispuise la utilizare abuziva. În cazul SURE, 18 din 19 tari au detectat nereguli sau fraude si au investigat toate aceste cazuri, ceea ce a dus, în 13 tari, la recuperarea de fonduri utilizate în mod necorespunzator. De partea sa, Comisia nu a lansat astfel de investigatii, pe motivul ca acestea erau o responsabilitate a statelor membre. În cazul în care se detecteaza o eventuala utilizare abuziva, faptul ca tarile trebuie sa ramburseze împrumuturile limiteaza riscul financiar pentru bugetul UE. UE se confrunta totusi cu un risc reputational daca masurile finantate din bugetul sau sunt percepute ca fiind vulnerabile la fraudă, se arata în raport.

Comisia a estimat ca, datorita ratingului de credit AAA al UE, statele membre care au utilizat SURE au facut economii de circa 8,5 miliarde de euro la plata dobânzilor. Italia, Spania, România, Polonia si Grecia sunt tarile

carora le corespunde 86% din totalul economiilor estimate.